

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
« 04 » « 09 » 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГАРМОНІЯ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 А.О. Таранник

Робоча програма Гармонія для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво»
напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво».

Розробники: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри теорії та методики
музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного
мистецтва.

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

(Олексюк О.М.)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«___» _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГАРМОНІЯ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма Гармонія для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво»
напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво».

Розробники: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри теорії та методики
музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного
мистецтва.

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

_____ (Олексюк О.М.)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
III. Програма.....	11
<i>Змістовий модуль III. Акорди побічних ступенів.....</i>	<i>11</i>
<i>Змістовий модуль IV. Інші засоби гармонічної виразності.....</i>	<i>13</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Гармонія»	16
V. Завдання для самостійної роботи студентів	17
VI. Індивідуальна науково-дослідна робота.....	20
VII. Система поточного та підсумкового контролю	22
VIII. Методи навчання та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	26
IX. Методичне забезпечення курсу	26
X. Вимоги до екзамену	26
XI. Рекомендована література	
Основна.....	27
Додаткова	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс "Гармонія" є одним з найважливіших у процесі підготовки музиканта-професіонала в навчальних закладах. Він вивчається впродовж кількох семестрів. За цей період студенти повинні опанувати увесь теоретичний матеріал, від діатоніки до хроматики, оволодіти навичками гри на фортепіано гармонічних послідовностей в межах періоду з відхиленнями й модуляціями, навчитись гармонізувати мелодію однотональної або різнотональної будови та аналізувати багатоголосний музичний твір з погляду ладо-тонального і ладо-функціонального розвитку.

Гармонія як навчальна дисципліна пов'язана з іншими предметами музично-теоретичного циклу та із спеціальними дисциплінами. Вона є базою для формування високої професіональної майстерності майбутніх викладачів музики. Правильне розуміння драматургічної ролі гармонії сприяє глибокому проникненню у зміст музичного твору. Знання конструктивних закономірностей гармонії допомагає розкрити специфіку музичної мови; вивчення основних принципів гармонічного багатоголосся дає можливість вільно орієнтуватися у музичному творі як керівникові музичного колективу, так і солісту-виконавцю.

Курс "Гармонія" включає вивчення і практичне засвоєння матеріалу за такими напрямками:

- *теоретичний матеріал (з ілюстраціями прикладів з музичної літератури та зразками розв'язання задач);*

- *письмові роботи;*
- *гармонічний аналіз;*
- *гра на фортепіано.*

Основною формою навчання є практичні заняття, в яких передбачається постійне поєднання роботи за всіма означеними напрямками, що сприятиме гармонічному, всебічному засвоєнню матеріалу з даної дисципліни.

Головна мета курсу гармонії — надати студентам уявлення про найважливіші закономірності гармонії як одного з виражальних та формотворчих засобів музики.

Завданнями дисципліни є:

- *розвиток естетичного відчуття музичної гармонії;*
- *формування навички емоційно-виразної та логічної гармонізації мелодій;*
- *сприяння розвитку гармонічного слуху;*
- *сприяння розширенню музичного світогляду студентів, підвищенню їхньої загальної музичної культури.*

В ході вивчення курсу "Гармонія", **студенти отримують знання про:**

- 1) будову акордів у чотириголоссі;
- 2) основи поєднання акордів між собою;
- 3) правила голосоведіння під час поєднання акордів.

Студенти набувають вміння і навички:

- 1) створення логічної послідовності акордів на основі даної мелодії чи басу;
- 2) вміння підбирати функціонально визначений акомпанемент до заданої теми-мелодії;
- 3) усвідомлене виконання на інструменті чи в ансамблі музичного матеріалу;

- 4) набуття творчих якостей у створенні власних музичних прикладів.
- 5) вмiти пояснити основну логiку та закономірності використання того чи iншого акорду й звороту при гармонізації мелодії;
- 6) зробити гармонічний аналіз періоду;
- 7) побудувати певний акорд в тональності та від звуку;
- 8) вмiти розв'язати нестійкий акорд, побудований в тональності;
- 9) зіграти в даній тональності кадансовий зворот, зворот з прохідним акордом, зворот з допомiжним акордом;
- 10) зіграти музичну побудову за даною гармонічною схемою;
- 11) зіграти невелику гармонічну побудову, яка включає відхилення, модуляцію в тональності діатонічної спорідненості.

Структура курсу "Гармонія" передбачає засвоєння теоретичного матеріалу з паралельним його практичним опрацюванням (акцент пропонується робити саме на практичній складовій курсу).

Письмові завдання

Розв'язання гармонічних задач студенти повинні робити систематично протягом всього періоду вивчення гармонії. Кількість письмових завдань на тиждень може бути обмежена однією - двома задачами невеликого розміру (8 тактів).

Завдання пропонуються переважно на гармонізацію мелодії. Розв'язання задач на бас доцільно включати до завдань при вивченні окремих тем курсу, що безпосередньо пов'язані з особливим рухом басового голосу (наприклад, теми "Зворот з прохідним акордом", "Фригійський зворот").

Під час гармонізації даної мелодії потрібно спиратися як на слуховий аналіз синтаксичної будови і гармонічного змісту мелодії, так і на знання теоретичного матеріалу. У зв'язку з цим мелодія задачі повинна бути зіграна або проспівана.

Багато, щоб процес розв'язання задачі складався з таких етапів роботи:

- *мелодія розділяється на синтаксичні побудови (речення, фрази);*
- *визначаються каденції та їх види, намічаються звуки басового голосу;*
- *виділяються окремі сталі гармонічні звороти, намічається їх гармонізація;*
- *визначається гармонізація всієї мелодії, попередньо виписується бас;*
- *заповнюються середні голоси.*

Розв'язана задача повинна бути перевірена на фортепіано. Під час перевірки завдання можна заспівати задачу: всі голоси (ансамблем) або мелодію з супроводом iнших голосів фактури на фортепіано.

Гармонізуючи мелодію, окрему увагу потрібно приділяти басовому голосу, прагнути до його мелодизації та виразності. При цьому бажано щоб, сопрано та бас, зіграні окремо без середніх голосів, достатньо ясно намічали послідовність гармонічних функцій.

Як творче завдання, для гармонізації можливо запропонувати мелодію певної пісні та при перевірці приклада порівняти його розв'язання з авторським вирішенням гармонії.

Гармонічний аналіз

Гармонічний аналіз повинен займати досить значне місце в курсі гармонії, тому що саме за його допомогою студент може отримати найбільш повне уявлення про основні

гармонічні закономірності музичного твору. Дана форма роботи сприяє і поглибленню теоретичних знань студентів з гармонії, і розширенню загального музичного світогляду. Гармонічний аналіз повинен на "декілька кроків" випереджати засвоєння теоретичного матеріалу в письмових роботах.

Введення даної форми роботи вважається слушним не на самому початку вивчення гармонії, а після засвоєння декількох перших тем, тому що гармонічний аналіз можливий і має сенс лише на основі набутих деяких теоретичних знань.

Матеріалом для гармонічного аналізу можуть стати твори як класичного, так і сучасного академічного, та естрадного репертуару. Особливу увагу слід приділяти творам і композиціям, які студенти виконують в класі з фаху.

При аналізі гармонії вокального твору видається важливою не лише констатація особливостей акордової послідовності, а й звернення уваги на співвідношення музичних засобів виразності зі словом, підкреслення ключових слів та фраз, смислових кульмінацій гармонічними засобами.

Гра на фортепіано

Вправи на фортепіано є важливими не тільки для практичного засвоєння дисципліни, але й як засіб розвитку ладо-гармонічного слуху.

Для гри на фортепіано пропонуються:

- ✓ побудова та розв'язання окремих акордів;
- ✓ виконання окремих гармонічних зворотів, секвенцій;
- ✓ виконання невеликих побудов за даною гармонічною схемою.

В якості творчих завдань пропонується:

- ✓ створення каденцій як самостійних гармонічних зворотів, так і зворотів, що завершують дану побудову;
- ✓ створення другого речення періоду до заданого першого (можливо по типу першого);
- ✓ створення самостійних невеликих періодів (цей тип роботи частіше використовується при вивченні теми "Модуляції");
- ✓ створення декількох варіантів гармонізації даного гармонічного звороту (гармонічне варіювання)

Рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів

Особливість навчальної дисципліни "Гармонія" полягає в тому, що вона більш практична, ніж теоретична: розуміння та засвоєння основних теоретичних знань, понять та принципів гармонії можливо досягнути шляхом регулярного практичного опрацювання нового матеріалу. Тому і самостійна робота студентів повинна бути спрямована насамперед на виконання практичних завдань (розв'язання задач, гра вправ на фортепіано, гармонічний аналіз), в яких сконцентровано увагу на нових теоретичних темах. Головна рекомендація щодо організації самостійної роботи — регулярність виконання домашнього завдання, тому що виховання гармонічного слуху і відчуття логіки побудови гармонічної послідовності — процес поступовий.

Курс завершується екзаменом у VI семестрі.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:
світоглядну:

- розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії;

громадянську:

- уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю;

інформаційну:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;

науково-дослідницьку:

- здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності;

самоосвітню:

- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію;

фахову (музично-теоретичну):

- знання, розуміння і здатність застосовувати на практиці основні положення теорії музики, гармонії, поліфонії;

- здатність самостійно гармонізувати дану мелодію чи бас;

- здатність зробити гармонічний аналіз уривків музичного твору в тісному зв'язку з його змістом;

- здатність самостійно оцінити художню значимість окремих творів;

- широку ерудованість у питаннях музичних стилів й жанрів та специфіки гармонічної мови;

- здатність підбирання акомпанементу до заданої мелодії на фортепіано з використанням особливостей різних видів гармонії та фактури;

- вироблення у студентів творчих орієнтирів щодо майбутньої музично-виховної діяльності.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS: 5 семестр - 1 кредит 6 семестр - 1 кредит</p> <p>Змістові модулі: 2 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни на 3 курс: 60 годин 5 семестр - 30 години 6 семестр - 30 годин</p> <p>Тижневих годин: 5 семестр - 2 години 6 семестр - 2 години</p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0202 "Мистецтво"</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 "Музичне мистецтво"</p> <p>Освітній рівень: бакалавр</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестри: 5-6</p> <p>Лабораторні заняття: 28 години (14+14)</p> <p>Модульний контроль: 4 год. (2+2)</p> <p>Самостійна робота: 28 годин (14+14)</p> <p>Семестровий контроль: 30 годин</p> <p>Вид контролю: 6 семестр – екзамен</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5 семестр Змістовий модуль III. Акорди побічних ступенів.

№	Назви розділів	Кількість годин				Форма контролю
		Разом	Лабораторних	Самостійна робота	Модульний контроль	
3.1	Поняття про неакордові звуки. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору.	4	2	2		
3.2	Секстакорд та тризвук II ступеня.	4	2	2		
3.3	Гармонічний мажор.	4	2	2		
3.4	Тризвук VI ступеня.	4	2	2		
3.5	Септакорд II ступеня та його обернення.	4	2	2		
3.6	Ввідні септакорди та їх обернення.	4	2	2		
3.7	Домінантнонакорд.	4	2	2		
	Модульний контроль	2			2	
	Разом	30	14	14	2	

6 семестр
Змістовий модуль 4.
Інші засоби гармонічної виразності.

№	Назви розділів	Кількість годин					Форма контролю
		Разом	Лабораторних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль	
4.1	Альтерація акордів домінантової групи	4	2	2			
4.2	Альтерація акордів субдомінантової групи	4	2	2			
4.3	Огранний пункт	4	2	2			
4.4	Мажоро-мінорні системи	4	2	2			
4.5	Енгармонічні модуляції	4	2	2			
4.6	Модулюючі секвенції	4	2	2			
4.7	Гармонічне варіювання	4	2	2			
	Модульний контроль	2			2		
	Семестровий контроль	30				30	
	Разом	60	14	14	2	30	Екзамен

III. ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ КУРСУ

III КУРС

5 СЕМЕСТР

Змістовий модуль 3

Тризвуки та септакорди побічних ступенів

Тема 3.1. (2 год). Поняття про не акордові звуки. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору.

Загальні поняття. Різні види не акордових звуків. Нетерцові співзвуччя. Мелодія. Загальні риси побудови мелодії. Мажор. Особливості тонічної групи. Гармонічний мінору. Якості побічних тризвуків. Логіка акордових послідовностей. Головні септакорди. Звороти повної функціональної система. Діатонічна система.

Практичні вправи:

- а) аналіз запропонованих викладачем музичних прикладів.
- б) письмова гармонізація зворотів.
- в) аналіз прикладів з «Хрестоматії з гармонічного аналізу О. Скребнова та С. Скребнкової»
- г) побудова тризвуків на ф-но та письмово.

Література: Л. о. 1, 2, 5.
Л. д. - 6, 7, 10.

Тема 3.2. (2 год.) Секстакорд та тризвук II ступеня.

Визначення та позначення акордів. Подвоєння в SII6. Акорди перед SII6. З'єднання SII6 з акордами доміантової групи. Основний тризвук II ступеня в мажорі. Поєднання тризвуків терцового співвідношення. Поєднання тризвука II ступеня з акордами групи доміаннти. Прохідна тоніка в оточенні акордів SII та SII6.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів за «Хрестоматією» З. Кулевської.
- б) письмові вправи.

Література: Л. о. 1, 2, 5, 6.
Л. д.-3,7,8.

Тема 3.3. (2 год.) Гармонічний мажор.

Тризвуки гармонічного мажору. Заперечення. З'єднання тризвуків терцового співвідношення. Застосування акордів гармонічного мажору. Перехід акордів мінорної субдоміаннти в акорди групи доміаннти.

Практичні вправи:

- а) гра гармонічних зворотів у вказаних тональностях за ф-но.
- б) письмові вправи

Література: Л. о. 2, 4, 6.

Л. д. - 4, 9, 10.

Тема 3.4. (2 год.) Тризвук VI ступеня.

Функціональна особливість. Перерваний зворот. TSVI- проміжна ланка. TSVI в субдомінантовому значенні. Голосоведіння в зворотах D-TSVI. TSVI (TS VI) після D7. Перервана каденція. Інші прийоми розширення періоду.

Практичні вправи:

- а) гра з'єднань акордів в мажорних тональностях з 1 знаком.
- б) письмові завдання.

Література : Л. о. 2, 3, 6.

Л. д. - 7, 8, 9.

Тема 3.5. (2 год.) Септакорд II ступеня та його обернення.

Визначення акорду. Позначення. Інтервальний склад. Обернення II7-акорду. Переважне значення II65-акорду. Приготування II7-акорду та його обернень. Розв'язання II7-акорду в тризвук домінанти та в K64. Розв'язання II7 в тоніку. Перехід II7 в D7 та його обернення. II7 у прохідних зворотах.

Практичні вправи :

- а) гармонічний аналіз за «Хрестоматією» З. Кулевської.
- б) виконання письмового завдання.

Література: Л. о. 2, 3, 6.

Л. д. - 2, 3, 6, 8.

Тема 3.6. (2 год.) Ввідні септакорди та їх обернення.

Визначення та позначення акордів. Два види ввідних септакордів. Функціональна особливість приготування ввідного септакорду та його обернень. Розв'язання ввідних септакордів у тоніку.

Внутрішньофункціональне розв'язання DVII7 в D7 та його обернення. DVII7 в прохідних зворотах. Субдомінантові властивості DVII34-акорду.

Практичні вправи :

- а) гармонічний аналіз за «Хрестоматією» О. Скребнова та С. Скребнової.
- б) гра гармонічних зворотів у D-dur.

Література: Л.о. 2, 4, 5.

Л. д.- 4, 8.

Тема 3.7. (2 год.) Домінантнонакорд.

Визначення та позначення акорду. Інтервальний склад. Великий та малий нонакорд. Приготування. Розв'язання D9 в Т. D9 як затримання до D7. Переміщення.

Практична робота :

- а) Розв'язання письмових задач.
- б) Гармонічний аналіз.

Література : Л. о. 2, 3, 4.

Л. д. - 3, 4, 8

6 СЕМЕСТР

Змістовий модуль 4

Інші засоби гармонічної виразності

Тема 1.1. Альтерація акордів домінантової групи (2 год.)

Альтерація як загострення тяжінь нестійких звуків у стійкі. Альтерація II ступення в мажорі. Альтерація IV в мінорі. Альтерація акордів D в мажорі.

Приготування, розв'язання та голосоведіння. Альтерація D в каденції.

Альтерація акордів D в мінорі. Голосоведіння.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів з «Хрестоматії» З. Кулевської.
- б) виконання письмового завдання - № 686 (5)

Література: Л. о. 1, 2, 4, 6

Л. д. – 2, 3, 8.

Тема 1.2. Альтерація акордів субдомінантової групи (2год.)

Хроматичне змінення II ступеня в акордах S. Пониження II ступеня. Неаполітанський секстакорд. Подвоєння, підготовка, розв'язання. Неаполітанський секстакорд у плагальних зворотах. Неаполітанський септакорд. Основний тризвук II низького ступення. Альтерація субдомінанти в мажорі.

Практичні вправи:

- а) гармонічний аналіз: О. Скрыбін. Прелюдія до-дієз мінор ор. 11.
- б) виконання письмового завдання: №713(6).

Література: Л. о. 1, 2, 3, 5.

Л. д. – 2, 5, 10.

Тема 1.3. Органний пункт. (2год.)

Визначення поняття. Функція органного пункту. Введення та виведення органного пункту. Гармонія органного пункту. Органний пункт у 4-х голосі. Тонічний органний пункт. Домінантовий органний пункт. Подвійний органний пункт. Фігурація органного пункту.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів з «Хрестоматії» О. Скрєбкова та С. Скрєбкової
- б) виконання письмового завдання - № 723 (1)

Література: Л. о. 1, 3, 5, 6.
Л. д. – 1, 2, 7, 8.

Тема 1.4.**Мажоро-мінорні системи (2год.)**

Взаємозв'язок мажору з мінором. Ускладнення мажору співзвуччями одноіменного мінору. Ускладнення мінору співзвуччями одноіменного мажору. Перевага однієї з тонік. Побічні домінанти в мажоро-мінорі. Альтеровані співзвуччя в мажоро-мінорі. Співвідношення паралельних тональностей.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів: С. Рахманінов. «Мелодія» мі-мажор. Л. Ревуцький. «Пісня».
- б) виконання письмового завдання: № 762 (1)

Література: Л. о. 1, 2, 6.
Л. д. – 3, 4, 7, 8.

Тема 1.5. Енгармонічні модуляції (2 год.)

Особливості енгармонічної модуляції. Загальний та модулюючий акорди. Види акордів, які енгармонічно переосмислено. Введення зменшеного септакорда. Розв'язання зменшеного септакорда у новій тональності. Енгармонічна спорідненість D7 – акорду. Виконання модуляції.

Практичні вправи:

- а) аналіз прикладів з «Хрестоматії» З. Кулевської.
- б) гра акордових послідовностей на енгармонічну модуляцію зм. VII7 та D7.

Література: Л. о. 1, 2, 4,5.
Л. д. – 2, 4, 7.

Тема 1.6. Модулюючі секвенції (2год.)

Значення модулюючих секвенцій. Будова ланки секвенції. Переміщення мотиву. Будова секвенції. Область застосування модулюючих секвенцій.

Практичні вправи:

- а) гра модулюючих секвенцій (D65-T; II7-D34-T) у визначених тональностях.
- б) виконання письмового завдання: №805(1).

Література: Л. о. 1, 2, 4.

Л. д. – 2, 6, 7, 9.

Тема 1.7. Гармонічне варіювання (2год.)

Можливості гармонічного варіювання під час гармонізації заданої мелодії.
Можливості гармонічного варіювання під час гармонізації заданого басу. Значення гармонічного варіювання в розвитку музичного матеріалу. Варіації на soprano-ostinato. Варіації на basso-ostinato.

Практичні вправи:

- а) гра прикладів на гармонізацію мелодії різними способами;
- б) гра прикладів на гармонізацію басу різними способами;
- в) гармонічний аналіз: М. Глінка «Перський хор» з опери «Руслан і Людмила».

Література: Л. о. 1, 3, 5,6.

Л. д. – 3, 6, 7, 9, 10.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ГАРМОНІЯ»
III курс
5-6 семестри

Разом: 60 год.; лабораторні - 28 год.; самостійна робота - 28 год.; МКР – 4 год.

Модулі	Змістовний модуль 3							Змістовний модуль 4						
Назва модуля	Акорди побічних ступенів.							Акорди побічних ступенів.						
Кількість балів за модуль	137 балів							137 балів						
Лабораторні	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7
Теми лабораторних робіт (всього 154 бали)	Поняття про не акордові звуки. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору. (1+10 балів)	Секстакорд та тризвук II ступеня. (1+10 балів)	Гармонічний мажор. (1+10 балів)	Тризвук VI ступеня. (1+10 балів)	Септакорд II ступеня та його обернення. (1+10 балів)	Ввідні септакорди та їх обернення. (1+10 балів)	Домінантнонакорд. (1+10 балів)	льтерація акордів доміангової групи (1+10 балів)	Альтерація акордів субдомінантової групи (1+10 балів)	Органний пункт (1+10 балів)	Мажорно-мінорні системи (1+10 балів)	Енгармонічні модуляції (1+10 балів)	Модульні сенвенції (1+10 балів)	Гармонічне варіювання (1+10 балів)
Самостійна робота (всього 70 балів)	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6
Види поточного контролю (всього 50 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)							Модульна контрольна робота 4 (25 балів)						
ІНДЗ	30 балів													
Підсумковий контроль	6 семестр – екзамен (40 балів). Всього без екзамену – 304 бали. Коефіцієнт – 5,06													

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5 семестр Змістовий модуль III. Акорди побічних ступенів

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
3.1	Поняття про не акордові звуки. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору.	Гармонічний аналіз : М. Мясковський «Прості варіації»	2	Л. о. 2, 3, 6. Л. д. – 8.	Письмове та усне опитування	5
3.2	Секстакорд та тризвук II ступеня.	Гармонічний аналіз : Л.Бетховен. Соната №1 Іч.	2	Л. о. 2, 4, 6. Л. д. – 8, 9	Письмове та усне опитування	5
3.3	Гармонічний мажор.	Гармонічний аналіз Ф. Шопен. Ноктюрн ор. 32.	2	Л. о. 2, 3, 6. Л. д. – 2, 3.	Письмове та усне опитування	5
3.4	Тризвук VI ступеня	Гармонічний аналіз : С. Прокоф'єв «Дитяча музика» - «Каяття».	2	Л.о. 2, 4, 5. Л. д. – 4, 8.	Письмове та усне опитування	5
3.5	Септакорд II ступеня та його обернення	Виконання письмового завдання № 294 (9).	2	Л. о. 2, 3, 4. Л. д. – 3, 4.	Письмове та усне опитування	5
3.6	Ввідні септакорди. Визначення, побудова, розв'язання.	Гармонічний аналіз: Л. Бетховен. Соната №8 Іч. (вступ).	2	Л.о. 1, 2. Л. д. – 4.	Письмове та усне опитування	5

3.7	Домінантовий нонакорд.	Гармонічний аналіз. Ф. Шопен. Вальс a-moll.	2	Л. о. 1, 2, 6. Л. д. – 2, 6.	Письмове та усне опитування	5
-----	------------------------	---	---	---------------------------------	-----------------------------	---

6 семестр Змістовий модуль IV.

Інші засоби гармонічної виразності

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
1.1	Альтерація акордів домінантової групи	Гармонізація акордових схем за ф-но. Гармонічний аналіз: М. Дремлюга «Лірична пісня»	2	Л. о. 1, 2, 4, 6. Л. д. – 2, 3, 8.	Письмове та усне опитування	5
1.2	Альтерація акордів субдомінантової групи	Гра гармонічних зворотів з альтерованою субдомінантою. Письмове завдання №762(1)	2	Л. о. 1, 2, 3, 5. Л. д. – 2, 5, 10.	Письмове та усне опитування	5
1.3	Органний пункт.	Підбір прикладів з художньої літератури. Письмове завдання №723(5)	2	Л. о. 1, 3, 5, 6. Л. д. – 1, 2, 7, 8.	Письмове та усне опитування	5
1.4	Мажорно-мінорні системи.	Підбір прикладів з художньої літератури. Письмове завдання №762(5)	2	Л. о. 1, 2, 6. Л. д. – 3, 4, 8.	Письмове та усне опитування	5

6.5	Енгармонічні модуляції	гра гармонічних схем на енгармонізм зм. VII та D7. Гармонічний аналіз: Л. Бетховен – соната ор. 26 2ч.	2	Л. о. 1, 2, 3, 6. Л. д. – 6, 6.	Письмове та усне опитування	5
1.6	Модулюючі секвенції	Гармонічний аналіз : П. Чайковський вступ до опери «Євгеній Онегин». Письмове завдання №805(3)	2	Л. о. 2, 3, 6. Л. д. – 8.	Письмове та усне опитування	5
1.7	Гармонічне варіювання	Виконання письмового завдання - №336 (5) в декількох варіантах	2	Л. о. 1, 3, 5, 6. Л. д. – 3,4, 10.	Письмове та усне опитування	5

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна науково-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Гармонія» - це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної науково-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь, навичок, отриманих під час лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтована структура ІНДЗ – науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

- творча робота у вигляді завершеного музичного твору одно, дво або три частинної форми з використанням певних засобів музичної виразності; обробки для дитячого хору чи ансамблю народної пісні або якогось іншого музичного твору; складання вокального твору (пісня, романс) на заданий чи обраний літературний текст та ін. з використанням вивчених акордових засобів.

Орієнтовна тематика ІНДЗ

Змістовий модуль 3 Акорди побічних ступенів

1.	Сектакорд II-го ступеня як один з найрозповсюдженіших акордів субдомінантової групи.	Л.о. – 1, 2, 3, 4, 5 Л.д. – 2, 8 Л. дов. – 1, 2
2.	Етапи виникнення септакордів. Септакорд II-го ступеня.	Л.о. – 1, 2, 3, 4, 5, 6 Л.д. – 2, 8, 10
3.	DVII7-акорд як найпоширеніший з септакордів у музиці.	Л.о. – 1, 2, 4, 6 Л.д. – 9, 10

Змістовий модуль 4 Інші засоби гармонічної виразності

1.	Створення пісні на обраний текст з використанням акордів альтерованої D чи S.	Л.о. – 1, 2, 3, 4, 5, 6 Л. д. – 2, 3, 8, 10 Л. дов. – 1, 2
2.	Створення п'єси 2- або 3-частинної форми у вільній фактурі з використанням органного пункту.	Л. о. – 1, 2, 3, 4, 5, 6 Л. д. – 2, 3, 8, 10 Л. дов. – 1, 2
3.	Створення п'єси 2- або 3-частинної форми у вільній фактурі з використанням модулюючих секвенцій.	Л.о. – 1, 2, 3, 4, 5, 6 Л.д. – 5, 6, 9

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату чи творчої роботи)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 балів
2.	Складання плану реферату	5 балів
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, (якщо вони є),	3 бали

	список використаних джерел)	
		Разом 30 балів

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Гармонія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх проведення подано у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю 5 семестр

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідання лабораторних занять	1	7	7
2.	Робота на лабораторних заняттях	10	7	70
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	7	35
Всього без підсумкового контролю			137	
5.	Залік	-	-	-
Підсумковий рейтинговий бал			100	

6 семестр

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за	Одиниць	Всього
-------	----------------	--------------------------------	---------	--------

		одиницю		
1.	Відвідання лабораторних занять	1	7	7
2.	Робота на лабораторних заняттях	10	7	70
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	7	35
5.	ІНДЗ	30	1	30
Всього без підсумкового контролю		167		
6.	Екзамен	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал		100		

Коефіцієнт – 5,06

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, диктант, реферат.
- **Методи самоконтролю:** самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються бакалаврам упродовж вивчення дисципліни «Гармонія».

Розподіл балів, що присвоюються молодшим спеціалістам

МОДУЛІ														Модульні контрольні роботи ЗМ 3, ЗМ 4.	Індивідуальне наукове-дослідне завдання (ІНДЗ)
Змістовий модуль 3							Змістовий модуль 4								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	30
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16		

Разом: 100 балів з урахуванням коефіцієнта

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної науково-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗДІСНЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

1. За джерелом інформації:
 - Словесні: пояснення, розповідь, бесіда.
 - Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - Практичні: вправи, слуховий аналіз, читання з аркуша.
2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою, виконання індивідуальних навчальних проектів, творчі завдання.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Опорні схеми за темами.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Засоби підсумкового контролю.

X. ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Екзамен з дисципліни «Гармонія» проводиться наприкінці 6–го навчального семестру. Основна вимога до екзамену – продемонструвати знання теоретичного матеріалу, вивченого протягом усього курсу, та вміння застосувати ці знання у практичній діяльності.

Основною формою роботи на екзамені є письмова гармонізація запропонованої мелодії чи басу у формі періоду на використання всіх можливих гармонічних засобів

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Література основна:

1. Дубінін І. Гармонія. - К.: Муз. Україна, 1986.
2. Дубовский И., Евсеев С, Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1987.
3. Мюллер Т. Гармония. - М., Музыка, 1976.
4. Мясоедов А. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1980.
5. Степанов А. Гармония. - М., Музыка, 1971.
6. Тюлин Ю., Привано Н. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1986.

Додаткова література:

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии. - М., Музыка, 1976.
2. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу / На матеріалі українських композиторів-класиків ХІХ - поч. ХХ ст. / К. Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УСРС, 1959.
3. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу / Російська класична музика / - К.: Муз. Україна, 1972.
4. Максимов С. Упражнения по гармонии на фортепиано. Ч.1-2. - М., Музыка, 1974-1977.
5. Можжевелов Б. Мелодии для гармонизации. - Л., 1982.
6. Мутли А. Сборник задач по гармонии. - М., Музыка, 1986.
7. Мясоедов А. Задачи по гармонии. - М., Музыка, 1974.
8. Скребкова О., Скребков С, Хрестоматия по гармоническому анализу. - М., Музыка, 1967.
9. Тюлин Ю., Привано Н. Задачи по гармонии. - М., Музыка, 1966.
10. Холопов Ю.Н. Гармония. Теоретический курс. СПб-М-Краснодар, 2003
11. Холопова В.Н. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм. СПб., 2002
12. Чугунов Ю. Гармония в джазе. - М., Сов. композитор, 1980.
13. Шульгин Д.И. Теоретические основы современной гармонии/ учебное пособие для специальных курсов музыкальных ВУЗов и колледжей/. М., 1994.

Довідкова література:

1. Музыкальная энциклопедия. - М.: Сов. энциклопедия, 1973-1982.
2. Музыкальный энциклопедический словарь. - М.: Сов. Энциклопедия, 1984.